

Vergaderjaar 1991–1992

22 022

Wijziging van de Wet op de Raad van State, strekkende tot tijdelijke verhoging van het aantal staatsraden in buitengewone dienst dat ten hoogste kan worden benoemd

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 17 september 1991

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het verslag. Uit het verslag menen wij te mogen afleiden dat ook de aan het woord zijnde fracties de hoge werklast bij de Raad van State, in het bijzonder de Afdeling rechtspraak, onderkennen en ook de noodzaak in verband daarmee adequate maatregelen – onder meer ten aanzien van de zittingscapaciteit – te nemen. In het onderstaande gaan wij gaarne in op de gestelde vragen en de gemaakte opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen nader naar de opvattingen van de regering en de Raad van State over een aantal aspecten van de voorgestelde uitbreiding van het maximum aantal staatsraden in buitengewone dienst. Deze leden en die van de VVD-fractie stelden ten eerste de vraag naar de maatregelen die zijn getroffen ten einde de groeiende werklast bij de Raad van State het hoofd te bieden.

In antwoord hierop merken wij het volgende op. Per 1 januari 1987 is de Wet op de Raad van State gewijzigd. Een samenstel van maatregelen in de processuele sfeer is getroffen opdat aanhangige beroepszaken sneller kunnen worden verwerkt; men denke bij voorbeeld aan verruiming van de mogelijkheid om zaken mondeling af te doen, de zogenoemde kortsluiting (de rechter kan in bepaalde gevallen in het kader van de behandeling van een verzoek om schorsing of voorlopige voorziening tevens het beroep in de hoofdzaak afdoen) en een verhoging van het griffierecht. Voorts is het van de zijde van het ministerie van VROM mogelijk gemaakt dat bij de Raad van State extra personeel is ingezet in verband met het wegwerken van een «stuwmeer» van ruimtelijke-orderingszaken.

Daarnaast is van belang dat sinds 1 september 1989 het beleid van de ministeries bij de toepassing van de facultatieve bezwaarschriftenprocedure ingevolge artikel 11 van de Wet Arob is geïntensiveerd (zie de desbetreffende circulaire van de minister-president, Stcrt. 1989, 175). Door het zoveel mogelijk behandelen van Arob-beroepschriften als bezwaarschrift wordt in meer gevallen dan daarvoor een verdere behandeling in de beroepsprocedure door de Afdeling rechtspraak overbodig. Deze circulaire loopt vooruit op de invoering van een verplichte Arob-bezwaarschriftprocedure. Het wetsvoorstel dat daartoe strekt is op

26 juli 1990 bij de Tweede Kamer ingediend en is gereed voor mondelinge behandeling door de Tweede Kamer.

Ook wordt door het Ministerie van Justitie bij de toetsing van voorgenomen regelgeving aandacht geschonken aan de mogelijkheid om beroepsgevoelige regelgeving terug te dringen. Per 1 september 1991 is bovendien het aantal (gewone) leden van de Afdeling rechtspraak verhoogd.

Door de Raad van State is daarnaast een aantal maatregelen op het organisatorische en personele vlak getroffen. Wij noemen daarvan: samenvoeging van de secretariën Geschillen en Rechtspraak, intensivering vereenvoudigde afdoening van beroepszaken, projectmatige aanpak bij vluchtelingenzaken, verdergaande automatisering, standaardisatie van concept-uitspraken.

Alle maatregelen bijeen genomen hebben er echter helaas niet toe geleid dat aan de groeiende achterstand een halt kon worden toegevoerd. Dit gegeven is ook voor de Raad van State een belangrijke reden om te komen tot invoering van Arob-rechtspraak in twee instanties.

Met betrekking tot een verdere uitbreiding van de ambtelijke ondersteuning stelden de leden van de PvdA-fractie de vraag welk effect te verwachten is van een uitbreiding van het aantal staatsraden in buitengewone dienst (i.b.d.) zolang de ambtelijke ondersteuning nog niet is uitgebreid. Ook het lid van de RPF-fractie stelde hierover een vraag.

Wij hebben in het nader rapport aangegeven dat de beoogde versterking van de ambtelijke ondersteuning nader zal worden toegelicht in het kader van de voorgestelde herziening van de rechterlijke organisatie. Het desbetreffende wetsvoorstel voltooiing eerste fase herziening rechterlijke organisatie is op 13 juli 1991 om advies aan de Raad van State verzonden. Het is geenszins onze bedoeling geweest om slechts het aantal staatsraden i.b.d. te verhogen en niet ambtelijke ondersteuning te versterken. Overigens moet daarbij worden aangetekend dat het gebrek aan zittingscapaciteit een zelfstandig probleem is waarvoor het onderhavige wetsvoorstel een oplossing beoogt te bieden. Voor verhoging van het maximum-aantal staatsraden i.b.d. is een afzonderlijke wetswijziging nodig, terwijl de besluitvorming over (de financiering van) de versterking van de ambtelijke ondersteuning kan worden verwerkt in het reguliere begrotingstraject. Wij merken thans op dat in de voorstellen voor de eerste fase van de herziening van de rechterlijke organisatie de formatie van de Raad van State op korte termijn voor de overgangperiode zal worden uitgebreid. Daarnaast heeft het kabinet in verband met het groeiend aantal asielzaken besloten de ambtelijke ondersteuning bij de Raad uit te breiden. De besluitvorming in het kader van de tussenbalans over de vermindering van het aantal ambtenaren – zo merken wij op naar aanleiding van een vraag daaromtrent van deze leden – betekent niet dat waar zich knelpunten voordoen geen uitbreiding mogelijk zou zijn. Dat doet evenwel niet af aan de algehele taakstelling van de grote-efficiency-operatie. De conclusie kan derhalve zijn dat de situatie als geschetst door deze leden zich niet zal voordoen en dat de voorgestelde uitbreiding van het aantal staatsraden i.b.d. op korte termijn effect zal kunnen sorteren.

Voorts vroegen de leden van de PvdA-fractie naar de reden om het maximum uit te breiden tot 25 en niet te volstaan met een uitbreiding tot 20.

In de memorie van toelichting hebben wij aangegeven dat voorshands zal worden volstaan met de benoeming van zes extra staatsraden i.b.d. Het gaat hier overigens niet om een verviervoudiging van het werkelijke aantal voorgenomen benoemingen, zoals deze leden veronderstelden. Het aantal wordt verhoogd van veertien naar twintig. Het maximum is op 25 gesteld om het zonder een nieuwe wetswijziging mogelijk te maken

dat het aantal staatsraden i.b.d. tijdelijk verder wordt verhoogd, indien daaraan bij voorbeeld vanwege een verdere stijging van het aantal zaken (en daarmee van de behoefte aan zittingscapaciteit) behoefte bestaat. Wij wijzen er tot slot op dat het hier gaat om een wettelijke vastgesteld maximum, dat niet per se volledig hoeft te worden benut.

In antwoord op de vraag van deze leden naar de duur van de benoeming van de extra staatsraden i.b.d. merken wij op dat het niet de bedoeling is dat de ervaring en routine die zij opdoen al vrij spoedig zouden verdwijnen. Uitgangspunt zal zijn de gebruikelijke benoemingsduur voor staatsraden i.b.d. overeenkomstig hetgeen de Wet op de Raad van State daaromtrent bepaalt, namelijk dat zij worden aangewezen om voor een bepaalde tijd, doch voor ten hoogste vijf jaar, een deel van de taak van een lid van de Raad van State te vervullen. De rechtspositie van de te benoemen staatsraden i.b.d. zal niet verschillen van de reeds benoemde staatsraden i.b.d.

De aanstelling van extra ambtenaren met het oog op het wegwerken van deze achterstanden zal inderdaad geschieden op tijdelijke basis, zo merken wij in antwoord op de desbetreffende vraag van de leden van de VVD-fractie op. Het sinds enige tijd bij de Raad gevoerde beleid tot aanstelling van nieuwe medewerkers in tijdelijke dienst heeft er niet toe geleid dat onvoldoende gekwalificeerd personeel in dienst wordt genomen. Niet ondenkbaar is overigens dat, bijvoorbeeld ten gevolge van natuurlijk verloop van medewerkers in vaste dienst, tijdelijk aangestelde medewerkers voor benoeming op de vrijgekomen plaatsen in aanmerking komen. Ook zullen er vanaf 1993 bij de administratieve kamers van de rechtbanken functies zijn die goed aansluiten bij de ervaring die deze tijdelijke medewerkers bij de Raad van State hebben verworven.

Wij onderschrijven uiteraard het standpunt van het lid van de RPF-fractie dat het wenselijk is dat aan de bestaande situatie van (toenemende) achterstanden bij de rechtsprekende afdelingen van de Raad van State zo snel mogelijk een einde komt. Dat geldt te meer gelet op de komende herziening van de rechterlijke organisatie.

Naar aanleiding van de vraag naar de verhouding van de achterstanden bij de beide Afdelingen van de Raad van State tot die bij de overige rechtscolleges, in het bijzonder de raden van beroep, merken wij het volgende op:

Door een interdepartementale werkgroep, waarin de Raad van State is vertegenwoordigd, is in het najaar van 1990 berekend dat zonder aanvullende maatregelen en uitgaande van een zaaksaanbod dat feitelijk gelijk is aan dat van 1989, er op 1 januari 1993 sprake zou zijn van een voorraad Arob-zaken, waarvan er 10 500 een behandeling ter zitting vereisen. Zulks, terwijl er sprake is – met het huidig aantal staatsraden – van een maximale zittingscapaciteit van 3000 Arob-zaken (hoofdzaken) per jaar. Hoewel bij de raden van beroep/Ambtenarengerechten het stijgend zaaksaanbod in relatie tot de zaaksafdoening een voortdurend punt van aandacht is, is de omvang van dit probleem van een geheel andere orde dan bij de Raad van State. Naast maatregelen gericht op bij voorbeeld een verbeterde bedrijfsvoering is in een aantal gevallen gekozen voor het tijdelijk beschikbaar stellen van extra personeel.

In de memorie van toelichting is, zoals dit lid terecht heeft geconstateerd, geen melding gemaakt van de naar verhouding overigens geringe financiële gevolgen van dit wetsvoorstel. Deze bedragen bij een uitbreiding met zes extra staatsraden i.b.d. ca. f 0,6 miljoen op jaarbasis.

In antwoord op de desbetreffende vraag van het lid van de RPF-fractie merken wij op dat reeds duidelijk is dat in elk geval in 1993 niet de gehele bestaande werkvoorraad (inclusief de achterstand) zal zijn afgewerkt. Thans bestaat de verwachting dat uitgaande van de voorgestelde inzet van extra capaciteit nog enige jaren daarna – gedacht wordt tot en met 1996 – «oude» zaken zullen moeten worden afgedaan.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin